

Добрич

Население (2013)	185 562
Територия (кв. км)	4 719,7
Брой на населените места	215
Относителен дял на населението в градовете (%)	69,1

Общ преглед

Област Добрич се характеризира с доста различна структура на икономиката в сравнение с повечето области в страната, като аграрният сектор е силно застъпен. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи са най-високи именно в селското стопанство. Заетостта е малко по-висока от средната за страната през 2013 година.

В областта се наблюдава по-бързо намаляване на населението спрямо тенденциите в страната. В категориите „Образование“ и „Здравеопазване“ все още има сериозни предизвикателства. Висок е дялът на второгодниците и отпадналите от училище, но следва да се отбележи, че учениците показват относително добри оценки на матурите. Основен проблем в здравеопазването е недостигът на ключови специалисти.

Нивото на местните данъци и такси, включени в изследването, като цяло е по-ниско от средното за страната. Забелязва се и относително често използване на предоставяните електронни услуги.

Голяма част от пътната мрежа е изградена от второкласни пътища със сравнително по-добро качество на пътната настилка от общата картина в страната.

Икономика

През 2011 г. БВП на човек от населението е в размер на 6730 лева. Ако се изключи София (столица), това означава, че Добрич има по-висок БВП на човек от средния за страната – 6924 лева. Структурата на икономиката се различава от тази в страната – дялът на селското стопанство в брутна добавена стойност е 18,9% при 5,4% средно за страната, този на индустрията – 26,5% при 30,5% за страната, а на услугите – съответно 54,6% и 64,1% през 2011 година. Заетостта е 47,3%, което е малко по-високо от средния коефициент на заетост сред населението на 15 и повече години през 2013 година. Въпреки сравнително високия дял на селското стопанство едва 11,8% от наетите са в този сектор. Причината е, че основният отрасъл от селското стопанство в областта е производството на зърнени и технически култури, което не изисква значителна работна ръка при съвременната механизация.

Чуждестранните преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор достигат 1398,4 евро на човек с натрупване към края на 2012 г. при 3005 евро на човек средно за страната. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА) през 2012 г. са 1756 лв. (при средно за страната от 2614 лв.), което представлява сериозен спад спрямо периода на бурен растеж до кризата, когато разходите за ДМА в област Добрич достигат 4592 лв. през 2009 г. (при 2805 лв. в страната). Основната част от разходите за ДМА в областта през 2012 г. са в селското, горското и рибното стопанство – цели 44%, или близо 145 млн. лева.

Към 31 януари 2014 г. стойността на изплатените европейски средства по договори на общините като бенефициенти по оперативните програми е съизмерима със средните нива в страната – 365,2 лв. на човек в област Добрич спрямо 379,8 лв. на човек в страната. Най-много средства е усвоил областният град – 1514,3 лв. на човек, а най-малко – общините Крушари (71,2 лв./човек) и Добричка (54,2 лв./човек).

Данъци и администрация

През м. май 2014 г. бизнесът в област Добрич оценява работата и взаимодействието с областната и общинската администрация с по-висока оценка от средното – 3,3 т. при 3,1 т. средно за страната.

Нивото на местните данъци и такси през 2014 г., включени в изследването, като цяло е по-ниско от средното за страната. Изключение правят ставката за данък върху превозните средства и автомобилите с мощност между 74 kW до 110 kW – 1,5 лв./kW при 1,3 5лв./ kW средно и данъкът за възмездно придобиване на собственост – 2,9‰ при 2,4‰ средно.

Качеството на предоставяните от администрацията електронни услуги е оценено от бизнеса с 3,6 т. при средно 3,4 т. за страната. Близо 47% от бизнеса посочва, че е използвал тези услуги през последната една година, което е повече от средното за страната – 38,6%.

„Програма достъп до информация“ оценява прозрачността на органите на местното самоуправление в област Добрич с 49,2 точки през 2014 г., което е над средното от 44,1 т., но далеч от максималните 82,4 точки. Най-високо е оценена община Добрич (64 т.), а най-ниско – община Шабла (28,1 т.).

Инфраструктура

Гъстотата на железопътната мрежа в област Добрич е 1,3 км/100 кв. км територия при 3,7 км/100 кв. км средно за страната през 2012 г. Гъстотата на пътната мрежа 17,5 км/100 кв. км територия е близка до средната за страната – 17,7 км/100 кв. км територия. Значителна част от пътната мрежа – около 30% – е изградена от пътища II клас, което е специфично за областта – в страната около 20% от пътната мрежа е изградена от такива пътища. Състоянието на пътната настилка е по-добро от средното за страната. През 2013 г. 45,8% от пътищата са окачествени от АПИ като такива с добра пътна настилка при 39,6% общо за страната.

Относителният дял на домакинствата с достъп до интернет е 54,1% през 2013 г. или малко над средното за страната (53,7%). Въпреки това, относителният дял на лицата на възраст между 16 и 74 години, които са използвали интернет през последните 12 месеца, е по-нисък от средния за страната – съответно 50,6% и 56,2%.

Демография

Населението на област Добрич намалява по-бързо от средното за страната. За последните десет години то намалява със средно 1,2% на година или общо с 12%, докато за страната темпът на на-

маление е съответно 0,7% на година и 7,4% общо за периода. Тези разлики се дължат на по-ниските стойности на коефициентите на естественя (-6,7‰ при -5,2‰ за страната през 2013 г.) и на механичния прираст (-2,8‰).

Въпреки свиването на населението с по-бързи темпове възрастовата структура в областта има малко по-добри параметри от тези за страната. За 2013 г. коефициентът на възрастова зависимост като отношение на населението на 65 и повече години към населението на 0-14 години е 136,7% (при 142,3% за страната), а този, съотнасящ населението на 65 и повече години към населението на 15-64 години – 29,1% (при 29,3% средно за страната). Коефициентът на демографско заместване като отношение на населението на възраст 15-19 г. към това на възраст г. в област Добрич през 2013 г. е 59,7%. Това условно означава, че на всеки 100 души на възраст 60-64 г., на които им предстои да излязат от работната сила през следващите няколко години, отговарят 60 младежи, които ще се вляят в работната сила.

Образование

Областта показва най-лоши резултати в сравнение с останалата част от България по отношение на относителния дял на второгодниците през последните три години. През 2013 г. техният дял достига 2,2% при средно 1% за страната. В същото време относителният дял на отпадналите ученици от основно и средно образование е 3,6% през 2012 г., което също поставя областта сред последните в класацията заедно с областите Сливен (4,4%) и Търговище (4,5%).

Област Добрич се представя сравнително добре по отношение на оценките от матурите. Делът на оценките от матурата по български език и литература под среден 3,00 в областта за 2014 г. е 2,9%, което е доста под средното за страната от 4,8%. Единствените области, които показват по-добри резултати, са Благоевград (2,7%) и София-столица (1,9%). Средният успех от матурите по български език и литература през учебната 2013/2014 година в област Добрич е 4,3 - точно колкото е средният за страната.

Здравеопазване

Област Добрич е осигурена сравнително добре с общопрактикуващи лекари. През 2013 г. на един общопрактикуващ лекар се падат по 1354 души, което за поредна година е по-малко от средното за страната (1589 души през 2013 година). Проблем остава броят на специалистите по вътрешни болести и кардиология, като през 2013 г. в Добрич на тези специалисти се падат съответно по 8836 и 9278 души при далеч по-малки средни стойности за страната съответно от 5775 и 5945 души.

Броят на леглата в многопрофилните болници за активно лечение е значително по-малък от средния за страната – 2,9 на 1000 души от населението при 4,6 за страната. В същото време в област Добрич делът на постъпилите болни за лечение в многопрофилните болници за активно лечение също е по-нисък – 134,1 на 1000 души при 219,9 на 1000 средно, което прави Добрич втората област с най-нисък дял на постъпилите болни за лечение през 2012 г. след област Перник (103,4 на 1000 души население). Посочените данни се обясняват до голяма степен с относително ниския процент на здравноосигурените лица на фона на средното за страната (84% за областта спрямо 86,1% за страната) и с липсата на специалисти.

Тези заключения се потвърждават и от данните от социологическото проучване. В страната наг 72% от населението посочва, че е ползвало медицински услуги през последната година, а за област Добрич този дял е 68,8%. От ползвалите такива услуги на 40,4% им се е налагало да пътуват извън областта, за да ги получат, като основната причина (58,2%) е липсата на специалисти в област Добрич.

Околна среда

Основната причина за високата оценка на областта в тази категория са изключително ниските емисии на възлероден двуокис в атмосферата - в Добрич те са едва 4,3 тона/кв. км през 2012 г. при 346,3 тона/кв. км средно за страната. С по-добър резултат единствено е област Кърджали, където този показател е 3,4 тона/кв. км.

Делът на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води, през 2012 г. е 70,7%, което е доста по-високо от средния дял в България (56,1%). Всички, живеещи в селищата с обществена канализация, са свързани с пречиствателни станции, т.е. всички отпадни води от обществената канализация в областта се отвеждат в пречиствателни станции. По този показател областта изостава от средната стойност за страната (74,3%). И по двата показателя област Добрич постига увеличение през последните години.

Социална среда

Данните показват, че през 2011 г. 32,6% от населението в област Добрич живее с материални лишения. Това е сравнително нисък дял, предвид че средният процент за страната е 44,1%, а единствено София-град (32,4%), Благоевград (28,5%) и Монтана (23,3%) изпреварват областта в тази класация. Нисък е и относителният дял на лицата, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност – 6,4% през 2011 г. (11,2% средно за страната), което може да се отглед на относително високата заетост в областта.

Жителите на област Добрич относително рядко посещават театри или кина – едва 0,3 посещения на човек от средногодишното население при 1,0 средно за страната.

От социологическото проучване сред гражданите на областта през май 2014 г. става ясно, че 34,8% областта биха се преместили за постоянно в друга област, а 51% категорично не биха. Тези резултати показват малко по-голяма склонност на гражданите на Добрич да се изселят от областта в сравнение с другите области.

Ключови показатели за област Добрич

Показател/година	2009	2010	2011	2012	2013
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	5 377	6 445	6730	n.a.	n.a.
Коефициент на заетост на населението над 15 години (%)	45,7	43,9	43,7	46,4	47,3
Коефициент на безработица на населението над 15 години (%)	12,9	16,4	17,3	15,4	15,8
Дял на бедните спрямо линията на бедността за областта (%)	21,4	19,6	23,4	n.a.	n.a.
Коефициент на възрастова зависимост (65+ към 15-64 г.), (%)	24,0	24,7	27,1	27,9	29,1
Коефициент на естествен прираст (‰)	-4,6	-5,9	-5,7	-6,8	-6,7
Коефициент на механичен прираст (‰)	-4,4	-5,6	-3,7	-2,5	-2,8
Дял на населението с висше образование, 15-64 г. (%)	16,7	17,9	18,4	18,3	18,4
Процент оценки на матурите по БЕЛ по среден 3,00	6,4	3,9	2,6	3,2	2,9
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,2	4,3	4,4	4,2	4,3
Дял на пътна настилка в добро състояние (%)	n.a.	47,89	45,15	46,00	45,8
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	20,0	24,1	36,2	49,7	54,1
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с ПСОВ (%)	67,4	67,7	69,4	70,7	n.a.
Дял на здравноосигурените лица (%)	87,6	83,9	86,6	85,4	84,0
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	138,0	127,4	131,5	136,5	134,1
Средногодишен доход на лице от домакинство, лв.	2 974	3 013	2 994	3 856	4 166